

הַתְּחִלַּת הַמַּסָּע

סִבְתָּא שְׂמַחָה יֵצְאָה לַגָּנָה הִירְקָה וְהַפּוֹרְחָת, וְשָׁלַחָה מִבֵּט בּוֹחֹן לְשָׂמִים. עֲנָנִים עָנְגִים רַחְפוּ מֵעַל שְׁמֵי יְרוּשָׁלַיִם וְחִיכּוּ אֶל עֶבֶר בֵּית הָאָבֹן הַקָּטָן בְּרָחוֹב רַמּוֹן מִסְפֵּר שְׁלֹשׁ.

"נִרְאָה לִי שֶׁכָּבֵר הִגִּיעַ הַזְּמַן. אֵתָּה לֹא חוֹשֵׁב כֵּן, נַחֲמִיחָה?" אִישׁ נִמּוּד וְעִגְלָגֵל, שִׁפְנִיו מְעֻטָּרוֹת בְּזָקֵן חוּם מְקַרְזֵל וּפְאוֹת, הָיָה עֶסוּק בְּגִזִּימַת עֵץ קִנְמוֹן גָּדוֹל שֶׁצִּמַּח בַּגָּנָה. הוּא זָקָף אֶת גִּבּוֹ בְּמְרוֹמֵי הַסֵּלֶם, שֶׁחָרַר אֶת הַצִּיצִית הַגְּדוֹלָה וְהַלְבָּנָה שֶׁהִסְתַּבְּכָה בְּאַחַד מֵעֲנָפֵי הָעֵץ, וְנֶאֱנַח.

"אֵינֶנִּי עוֹמֵד בְּקֶצֶב שְׁלֵף, שְׂמַחָה. אֲנִי מֵתְחִיל לְהִזְדַּקֵּן."
"אָבֵל עוֹד מַעֵט וְצָרִיד לְהֵתְחִיל לְהִתְכַּוֵּן. אֲנַחְנוּ כָּבֵר בְּחֹדֶשׁ אָב. נוֹתְרוּ רַק דְּלוּג אֶחָד וּשְׁתֵּי קִפִּיצוֹת עַד רֹאשׁ הַשָּׁנָה וּמִיד אַחֲרָיו יוֹם כְּפוּר,

ולפני שתשים לב – יגיע חג הסוכות! וכמה אנשים נחמדים נפגש בדרך – בני הדודים שלנו בצפת, משפחת זינאתי בפקיעין, בצלאל באילת, וכמובן את עזרא ואת...”

”ואת שוכחת”, קטע אותה הדוד נחמיה, “שצפת נמצאת בקצה אחד של הארץ ואילת בקצה השני!”

”אבל זה כל הכיף!” טענה סבתא שמחה. ”ואם לא נצא לדרך בקרוב, לא נספיק שום דבר לפני החגים”.

”אולי השנה נערוך את הקניות בצרכניה?”, הציע הדוד נחמיה, ”הכל יהיה הרבה יותר פשוט. משנה לשנה קשה לי יותר לצאת אתך למסע האסוף ברחבי הארץ. וחוי מזה, אדון מונקוטוביץ חולה עכשיו ושוכב במטה, וצריכים אותי בבית הכנסת להשלמת המנין. וחוי מזה, הבטחתי לגברת זינצווייג לתקן לה את הארון במטבח. ועוד חוי מזה, הגב שלי מתחיל שוב לעשות לי צרות ואני כבר לא בכשר כמו שהייתי...”

”וי, וי, נחמיה! תשמענה אזניך מה שפיה מדבר! אפשר לחשב שאתה באמת מזדקן! אתה הרי יודע היטב, שלא עולה על דעתי לערוך קניות בצרכניה כשיש באפשרותי לנסע בכמה אוטובוסים ולהשיג את הדבר האמתי – הישר מן הקרקע טרי וטבעי! ארץ ישראל איננה נקראת 'ארץ זבת חלב ודבש' לחנם! הרי כל ארץ ישראל היא הצרכניה שלי! ורק תחשב על כל אותם אנשים ומקומות שאראה בדרך! אם אתה לא תבוא, אצטרך לנסע לבד”.

מדי שנה, בחג הסוכות, היתה סבתא שמחה עורכת “קדוש שנתי של חול המועד סוכות”. כל דיירי רחוב רמון הזמנו, כמובן, יחד עם כל מכיריהם וקרובי משפחתם הרבים של סבתא שמחה ודוד נחמיה. כלם עלו לרגל לירושלים בשבוע החג, ואף אחד מהם לא הסכים להחמיץ את הארוע החשוב.

לעתים קרובות נדמה היה כי הספה הקטנה שנצבה בגנה צרה מהכיל את כל היושבים בה, וכי אי-אפשר להכניס לתוכה אף לא אורח אחד נוסף. אך בסופו של דבר, מישוהו תמיד הצליח להדחק בכל זאת פנימה. אבל בטרם עריכת הקדוש, היתה סבתא שמחה חייבת לצאת למסע השנתי שלה להשיג את כל המוצרים הדרושים.

”סוכות הוא חג האסיף”, הסבירה תמיד. ”זה הזמן שבו אנו אוספים את כל היבול מן השדות ומן המטעים בארץ ישראל. אני פשוט לא מסגלת להכין קדוש סוכות ראוי לשמו בלי לצאת ולאסוף קצת מתנובת השדה במו-ידי. ובמיוחד משבעת המינים – שבעת הפרות שונתבת בהם ארץ ישראל. אלה הם שבע מתנות מפלאות, טעימות, נחוחיות ובריאות שהקדוש ברוך הוא נתן לכל היהודים בארץ ישראל!”

”וחוי מזה”, היתה מוסיפה, כשנצוץ שובבני בעיניה, ”אני מקנה למצא עוד כמה דברים מעניינים בדרך!”

ואז היתה יוצאת למסעה – ימה וקדמה צפונה ונגבה – כדי לאסוף את שבעת אוצרותיה המיוחדים: חטה ושעורה, ענבים ותאנים, רמונים חמצמצים, זיתים ירקים, ותמרים מתוקים.

”כדאי לקחת את הסמובר?”, שאלה סבתא שמחה, כאשר החלה בהכנות לקראת מסע הקניות חוצה-ישראל. הסמובר היה מחם הטה העתיק והחביב עליה. ”הוא עלול לתפס הרבה מקום בתיק שלי”. הדוד נחמיה נאנח ממקום עמדו, במרומי עץ הקנמון.

”אני רואה שאין מנוס. אהיה חייב להצטרף אליך. אחרת איך תצליחי לסחב את הסמובר בנוסף לכל המצרכים שתאספי בדרך?”

סבתא שמחה קמטה את מצחה לרגע, והניחה את ידיה על מתניה. ”אתה צודק כמובן, ובכל זאת אין לי חשק להשאיר אותו בבית. בודאי יתחשק לי כוס תה חם פה ושם, במיוחד במרומי צפת, בלילות הקרירים.

ואין כמו המים הרותחים מהסמור שלי.
"לדודה שפרה מצפת יש סמור בדיוק כמו שלך", אמר הדוד נחמיה,
"אני בטוח שגם הוא מצטין בהרתחה!"
"אה, ודאי! איך יכלתי לשכח? אם כן, אשאיר את שלי בבית. אבל
אולי תשנה את דעתך ותצטרף אלי בכל זאת?"
נחמיה גזם בזהירות עוד ענף אחד קטן, שחרר גם את כפתו הגבוהה
שנתפסה באחד העלים, וירד מן הסלם.
"אני לא אתחיל אתך, אבל אני אסים. את תתחילי את המסע לבד,
ונפגש אי שם באמצע הדרך ונסחב את הכל הביתה ביחד".
וכך סכם העניין.
בבקר שטוף שמש, פתחה סבתא שמחה לרוחה את דלת ביתה
ושאפה עמקות את אויר הבקר הצלול.
"איזה יום יפה!", אמרה, "ממש יום משלם".
היא יצאה את הבית בצעד קליל, כשהיא נושאת בידה מטריה שחורה
וארקה ותיק גדול ושחור. חצאיתה השחורה והמגהצת נשקה לנעליה
השחורות והגבוהות, שנקשרו - כמובן - בשרוכים ארזים ושחורים.

על תחרת כובעה הירד והמתנפנף ישיבה בנוחיות שומשום, הצפור
הצעירה ביותר בין צפורי רחוב רמון מספר שלש.
כשכלה חיוכים וגומות חן, נשקה סבתא שמחה למזוזת עץ הזית הגדולה
שבפתח הבית, ונפנפה לשלום אל הדוד נחמיה. ולפני שאפשר היה לומר
את המלים "שמע ישראל" ישר והפוך - כבר הגיעה לתחנה בפנת
הרחוב, משם תסע באוטובוס אגד כחל ואפר לעיר בית לחם. סבתא
שמחה יצאה לדרך.

חבורה של שעורה

"גברת, מה את עושה פה?"

סבתא שמחה הזדקפה, ונראתה כמי שנתפס בקלקלתו.
"הם... אני רק מחפשת משהו. זה לא מפריע לאף אחד, נכון? השדה הזה

נטוש, כך שלא נראה לי שהוא שיך למישהו, לא כן?"
החיל הצעיר גרד את פדחתו בתמיהה. "אינני יודע אם השדה שיך למישהו או לא, אבל אני אמור לשמר על המתחם שמסביב לקבר רחל, ולאחר דמויות חשודות בשטח. ומה שאת עושה בלי ספק נראה חשוד!"
בשמעה את זאת, הזדקפה סבתא שמחה עוד יותר, ונערה את האבק מעל חצאיתה. "אמרתי לך – אני מחפשת משהו. למה זה נחשב כחשוד? אולי משהו אבד לי?"

"משהו באמת אבד לך?" שאל החיל.

"אה... לא, לא בדיוק".

"אז מה את עושה כאן?" שאל שנית. "נשים מבגרות כמוך אינן נוהגות בדרך-כלל להסתובב בשדות נטושים כשחטמן צמוד לקרקע".
בעודם מדברים, התאספו כמה אנשים מסביבם להקשיב לשיחה.
"אני מחפשת שעורה", אמרה סבתא שמחה, "אולי מישהו מכאן יודע היכן נתן למצא שעורים באזור?"

"שעורים???" שאלה אשה אחת.

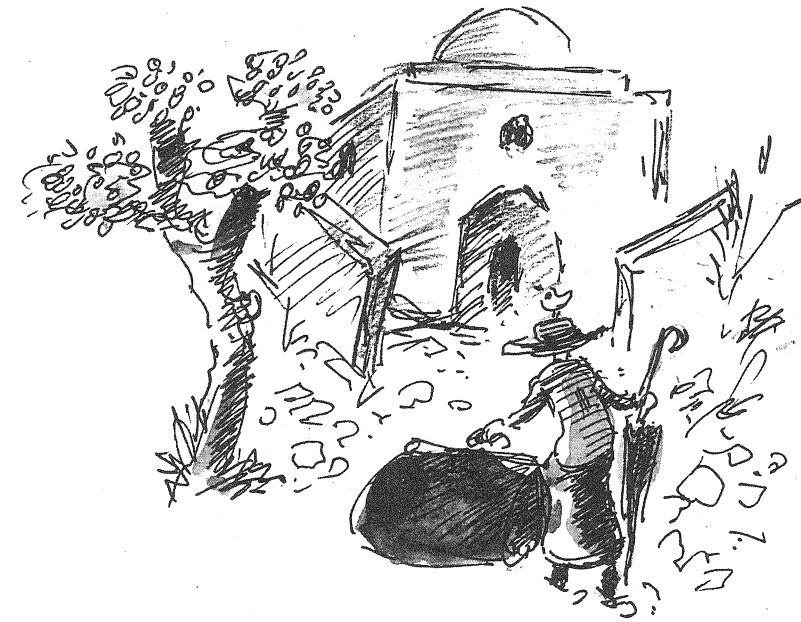
"אני לא חושב שגדלות כאן שעורים", אמר איש אחר.

"בנדאי שגדלה כאן שעורה!" ענתה סבתא שמחה. "נעמי ורות באו לבית לחם בתחלת קציר שעורים. היו כאן קילומטרים על קילומטרים של שדות שעורים".

"איזה נעמי ורות?" האיש נראה נבוך.

"נדמה לי שהיא מתכננת לנעמי ורות מן התנ"ך. אתם יודעים... רות, הסבתא-רבא של דוד המלך", אמר מישהו בקהל.

"אה!" כלם הנידו בראשיהם לאות הבנה. "אבל זה היה לפני זמן רב, אף אחד אינו מגידל כאן שעורים בימינו".

"עד כמה שזכור לי, ראיתי פעם שעורת-בר צומחת לא הרחק מכאן",
אמר נער צעיר.
"נכון!", הוסיף איש נמוך-קומה בהתרגשות, "במורד שמאחורי קבר
רחל! יש שם עמק קטן, ובכל שנה גדלה שם כמות קטנה של שעורת-בר.
אבל יש להניח שהרוח כבר העיפה את הכל..."
"אוי וי! אתה באמת חושב כך? אני בטוחה שזה בדיוק מה שאני
מחפשת!", קראה סבתא שמחה.
"גברתי", אמר החיל האדיב, "אני מציע לך לעזב את השעורים האלה.
הרי אפשר לקנות חבילת שעורים במכלת. עדיף לך ללכת לקבר רחל.
זה ממש כאן, ואם כבר הגעת עד בית לחם, כדאי שתפנסי ותאמרי
כמה פרקי תהלים".

סבתא שמחה ישרה את כובעיה על ראשה. "כמובן שהתכוננתי לעשות גם
את זה, אבל כל כך חבל שלא אשיג את הדבר הראשון ברשימה שלי.
בכל אופן, תודה לכלכם עבור העזרה".
היא הרימה את מטרייתה ואת תיקה וחצתה את הכביש בכיוון קבר רחל,
מקום קבורתה של רחל אמנו. היא נכנסה למבנה קטן ועגל, כשהיא
מכופפת את קומתה בפתח הנמוך. חלף רגע עד שענייה התרגלו לאפולית
ששררה בפנים.
ארבע ילדות עמדו באחת מפנות החדר ואמרו תהלים. סבתא שמחה פתחה
גם היא ספר תהלים, ובמשך רגעים אחדים, נשמע רק קול תפלה.
לפתע נשמע קול אחר. הילדות, שסימו את תפלתן, התכופפו והרימו
חבילות ארוכות ומרשרשות מהרצפה. בו בזמן, התעופפה שומשים לעבר
חבילותיהן והחלה לנקר בהן במרץ.
"אוי!", קראו הילדות בבהלה, "מאיפה הגיעה הצפור הזאת? אוי!!!
היא מנקרת את השעורים! תוציאו אותה מכאן!"
הן אספו במהירות את חבילותיהן ויצאו בחפזה מהמבנה. שומשים
התעקשה ועפה בעקבותיהן.
"היא שלי! היא שלי! הצפור הזאת שייכת לי!" קראה סבתא שמחה, "היא
לא תעשה לכן שום דבר. אבל היכן מצאתן את כל השעורים הללו?"
ארבע הילדות המופתעות נעצו את מבטן בגברת הגבוהה והצנומה ולא
הוציאו הגה מפיהן.
"סליחה, סליחה, אני מתנצלת. אפילו לא הצגתי את עצמי לפניכן. אני
סבתא שמחה מרחוב רמון מספר שלש בירושלים. באתי לבית לחם כדי
למצא שעורים, אבל עד עכשיו לא מצאתי אפילו גרגר אחד. ופתאום
אני רואה את ארבעתכן עם חבילות מלאות שעורים! איפה מצאתן
אותן?"
"נעים מאד", ענו הילדות בנמוס, "אנחנו שני, חני, נעמי ומירי.